

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A debreczeni egyetem.

(X.) A nagy alföld vármegyei megmozdultak a szegedi egyetem érdekében. Követik Kassát, melynek van egy *Takács Menyhértje*, aki élete legszebb céljául tűzte ki: egyetemet szerezni Kassának. Nem tétlen Pozsony és Temesvár, csak nálunk megy lassan az egyetem ügye, mi nem zörgetünk, nem kérünk, küldöttséget nem menesztünk, hanem hallgatva várjuk azt az időt, mikor a fentnevezett városok egyike-másika, vagy mind-egyike kap egyetemet, mi pedig nem kapunk semmit.

Ha jól tudjuk van nálunk egy egyetemi-bizottság, melyet talán a közgyűlés választott. Sajnos azonban ezen bizottság nem működik, hacsak titokban nem tart konferenciákat. Mivel pedig a legszebb ügyek és a legnemesebb eszmék a bizottságokban fonnyadnak el, könnyen meg-eshetik, hogy a többi élelmes városok elkapkodják előlünk az egyetemet.

Már pedig egy város sem annyira jogosult egy egyetem elnyerésére, mint Debreczen. Nem azért mondjuk ezt, mert Debreczent az iskolák városának mondjuk, mert ennek dacára is aránytalanul sok nálunk az analfabéta, hanem azért, mert városunkban minden feltétel meg van arra nézve, hogy itt egy egyetem létesülhessen. A főiskolában már van hittani, bölcséleti és jogi fakultás, így tehát könnyen ki volna egészíthető a többi fakultásokkal. Van hatalmas, mintaszerűen berendezett kórházunk, mely ugyszólván már a közel jövőben bővülni fog, városunk törvényhatósága mindenkor áldozatkész, ha a kultúra emeléséről van szó, a város egészséges fekvése, több elsőrendű intézménye mintegy predesztinálják egy egyetem befogadására, végül a város intelligens, magas műveltségű lakosainak körében barátságos otthonra találnának a létesítendő egyetem tanárai és hallgatói egyiránt, nem is említve a kollégium ismeretterjesztő kincseit, melyek most ugyszólván kihasználatlanul hevernek a könyvtárakban, muzeumokban és a különböző gazdagon felszerelt szertárakban. De Debreczen sz. kir. város azért is megérdemli a kormány figyelmét, mert alig van város, mely egy negyedszázad alatt annyi áldozatot hozott volna a közművelődés oltárára. Azonkívül egy egész vagyonnal, milliókkal támogatta az állami intézményeket és amit kapott az államtól, annak bőven megadta ellen-

értékét. Az állammal szoros összefüggésben levő és jobbára állami érdekeket szolgáló intézmények mind a város által ajándékozott telkeken és a közgyűlés által legtöbb esetben egyhangulag megszavazott pénzen épültek fel. És a város áldozatkészége most sem szünetel, nehézségeket nem gördit az állam óhajításai elé és habár kevés, ugyszólván semmi kézzelfogható haszna nincs egyes drága pénzén vett állami intézményből, gavallérosan felel meg a beléhelyezett bizalomnak.

Ennyi áldozattal szemben méltán megvárhatja Debreczen azt, hogy most mikor az egyetemek kérdése vajudik, reá is gondoljon az állam. A város az egyetem kérdésében sem zárkózik el az áldozatok elől és bizonyára talál módot arra nézve, hogy az államnak vele szemben gyakorlandó figyelmét késséggel viszonzza. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy nekünk is mozogni keii ezen kulturánkat és városunk fejlődését igen közlelről érintő kérdésben és ugyancsak sikra kell szállanunk, hogy más élelmesebb városok el ne vegyék előlünk az egyetemet. Legyen nekünk is egy Takács Menyhértünk! Ahol annyi lelkesedés, tudás, gyakorlat, tapasztalat, áldozatkésztség, a tudománynak és művészetnek annyi felkent papja van, ahol a nagy alkotások egész sorozatát látjuk, amely városnak történelmi tradíciói mintegy kényszerítőleg követelik meglevő ősrégi főiskolánknek szélesebb alapon való kibővítését, ahol a nemes eszmék nem porladnak el, hanem közhasznu alkotásokban nyernek betetőzést, ahol egy intelligens elem intézi a város sorsát, jövőjét, dicsőségét, nagyságát, amely város lakossága lelkesedik a nemes, szép és hasznos alkotások iránt, ahol nem üzik a krajcároskodás politikáját, hanem haladni akarnak, sokszor hihetetlen akadályokat égetve el a fellobogó enerzsia tiszta tüzeiben, ott éppen e pillanatban, a történelmi napokban nem szabad késedelmeskedni, hanem az egyesített buzgalom és az egy akaratban összeforró működéssel azon kell lenni, hogy a debreczeni egyetem eszméje mielőbb testet öltson.

Nem akarjuk e helyen a Debreczenben felállítandó egyetemnek közgazdasági előnyeit el-sorolni. Áldozatunk busásan megtérül nemcsak erkölcsi tekintetben, de a forgalom emelkedésében is. Ezt bizonyára mindazok tudják, akik az egyetemi városok életét ismerik, nekünk tehát ezen előnyöket elősorolni teljesen felesleges.

Ne halogassuk tehát a dolgot, hanem minden eszközzel hassunk oda, hogy régi vágyunk, évtizedes reményünk: a debreczeni egyetem létesüljön. Tanuljunk a fent elősorolt városok példájából. Zörgessünk, nehogy mások előbb zörgetvén, gyorsabb bebocsáttatást nyerjenek. Nincs idő a késlekedésre. Éppen a tizenkettedik órát üti és ha egyszer szét lesznek osztva az egyetemek és mi közönyösen nézzük a dolgok menetét, egyszer csak azon vesszük észre magunkat, hogy teljesedik rajtunk a közmondás *tarde venientibus ossa...*

Egyesüljünk a nagy cél érdekében és az egyetértő munka meg fogja hozni gyümölcsét: a debreczeni egyetemben...

A város szabályozási terv.

A bizottság ülése.

Minden oly tervet örömmel üdvözlünk, amely városunk szépségét emelni van hivatva. Ilyen terv a város szabályozási terve, mely Aczél Géza főmérnök szakértelmét dicséri. Igaz, hogy az első terv merészebb és szebb volt a mostaninál, de a belügyminiszter azt visszaküldte azzal a megjegyzéssel, hogy nagy koncepciójánál fogva az keresztül nem vihető. És mi, akik mindkét tervet láttuk és mindkét tervet dicséjük, a másodikat valóban helyesebbnek látjuk a megvalósításra.

Mert bár az első terv nagyon szép, annak megvalósítása óriási költségbe kerülne, már pedig igen helyes városi politika a takarékoságnak minden vonalon való bevezetése. Nem vagyunk ugyanis abban a kedvező helyzetben, hogy milliókat költhetnénk a városrendezés céljaira. De különben is a létező bajon legjobban segít ez a második terv, mely ha valóra válik, tisztességesen rendbehozza a rég mult bűneit, vagy enyhébben szólva nembánomságát. Maradjunk meg tehát ezen második terv mellett és legyünk egész igyekezettel azon, hogy a közgyűlés által ezen általánosságban már elfogadott terv mielőbb megvalósulhasson.

Ugy látszik azonban, hogy Juhász Ignác bizottsági tag ur, aki mesteri módon szereti az ellentéteket közgyűlésen, bizottsági üléseken egyaránt kihegyezni és aki azt hiszi, hogy rabulisztikájával mindenkit megszedíthet, ellefejtette városatyai gondjai közepett, hogy ezt a második tervet a törvényhatósági bizottság általánosságban már elfogadta. Mert, ha nem felejtette volna el, bizonyára elfogadta volna a bizottságban ezen tervet általánosságban a tárgyalás alapjául a részletekben. Vagy ha nem felejtette el a közgyűlés határozatát, melyhez ő is hozzájárult, a bizottságban való álláspontját csakis abból a régi avas szokásából magyarázhatjuk ki, mely valóságos szálló ige gyanánt perog le ajkairól: „nincs kellőleg elkészítve az ügy“. Nincs a mi városunk életében olyan fontosabb ügy, melynél ez az enunciació el ne röpöppen a bizottsági tag ur ajkairól. — És mivel még mindig vannak lelkek, akik Juhász Ignác bizottsági tag ur nagyhangú kijelentésének felülnek és mélyebb

megfontolás nélkül haladván utána, a legfontosabb ügyek a halasztás utvesztőjébe kerülnek.

Most azonban nem használt a műhang. Hatás nélkül oszlottak szét hullámrezgése a teremben. A bizottság nem látta be Juhász Ignác bizottsági tag ur aggodalmait és hozzá kezdett a szabályozási terv részletes tárgyalásához.

Risum teneatis amici! Juhász Ignác bizottsági tag ur, úgy látszik, nem tud olvasni a szabályozási tervet feltüntető és a szakértők által készített rajzokról, hanem az a kívánsága, hogy foglalja a főmérnök szövegbe a szabályozási tervet. Hát nekünk az a nézetünk, hogy aki a rajzból nem tud olvasni, nem lesz okosabb a szövegből sem. De nem is vennénk ezt rossz néven és nem is irnánk a bizottsági tag ur terhére, mert hiszen egy ember elvégre is nem érthet mindenhez. Lehet valaki jogtudós, de rossz mérnök, viszont lehet a másik kitűnő orvos, de jogi tanácsért mégis csak a jogászhoz fordulunk. Ebből a kis összehasonlításból immár kiviláglik az az igazság, melyet igen sokszor kell a képzelt nagyságokkal szemben alkalmaznunk, hogy aki nem tud arabsul, ne beszéljen arabsul.

A feleletet, mely korrekt volt és érthető, — megadta Juhász Ignác bizottsági tag urnak Márton Imre bizottsági tag ur, felvilágosítván őt, hogy ebben az esetben a rajz érthetőbb a szövegnél. Ugyancsak Márton Imre bizottsági tag ur alaposan elosztatta Juhász Ignác bizottsági tag ur aggodalmát a szabályozási terv költségeire vonatkozólag, elmondván részletesen ama forrásokat, melyekből meríthetünk ezen terv keresztülvitelére anyagot és fedezetet.

Igazán nagy kár a közügyekre a Juhász Ignác bizottsági tag ur unos-untalan való szereplése. Haladni kerékkötőkkel nem lehet. Álokoskodások sehogysen illenek be a komoly tanácskozások keretébe főleg akkor, mikor egy kevés önmérséklettel tehetségünk erejét, tudásunk kincsét és szónoki képességünket üdvösebb irányban is kamatoztathatnánk a közügyek javára.

*

Ezeknek elmondása után áttérhetünk immár a szabályozási terv tárgyalására, melyen Körner Adolf tanácsnok elnöklésével jelen voltak: Aczél Géza főmérnök, Márton Imre, Körösi Kálmán dr., B. Nagy Sándor, Komlóssy Arthur, Tüdös János dr., Fejér Ferenc dr. bizottsági tagok és Hathy Kálmán városi mérnök.

Körner Adolf tanácsnok üdvözölvén a bizottság tagjait, előadja, hogy a törvényhatósági bizottsági közgyűlés már régebben elfogadott általánosságban egy városi szabályozási tervet és ezen alkalomból egy ad hoc bizottságot küldött ki a részletek kidolgozására. A bizottság azután felhívást intézett a város közönségéhez, hogy az utcák rendezésére vonatkozó óhajtaikat közölje a bizottsággal. Ezeknek előadása után felkéri Aczél Géza főmérnököt, hogy terjessze elő a rendezés tervét.

Aczél Géza főmérnök nyomban bemutatja rajzban a rendezés tervét, szakszerű alaposítással adván meg a kívánt felvilágosításokat az egyes feltett kérdésekre. Mivel pedig — ugymond — a közgyűlés az itt bemutatott tervet általánosságban elfogadta, leghelyesebb volna, ha a bizottság áttérne a részletek kidolgozására.

Ugyancsak a főmérnök előadja, hogy Fái Márk dr. a Barna-utca kiszélesítését javasolja. Nézete szerint azonban erre nincs szükség, mivel a Barna-utca forgalma ezen kibővítést nem kívánja és e mellett oly nagy áldozatba kerülne, hogy az

és fokozott gondossággal iparkodjunk, hogy mindent elhárítsunk utjából, ami újra abba a helyzetbe hozhatná, hogy vétkezzék.

Csak hogy ez sohasem fog bekövetkezni, mert annyira önzetlenek sohasem leszünk, hogy az öndicséretéről temondjunk. Egy halvány és teljesen szótlán öndicséret marad mindenkiben és így teljes megbocsátásról és rehabilitációról szó sem lehet. A sötét háttérre mindig és mindenkor szükség lesz s ezért humánus ugyan a mai törekvés, de ideálisan teljes sikerrel nem kecsegtető.

Ur—

Hirek.

— **Közgyűlés.** Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó hónap 28-ikán, délután 3 órakor közgyűlést tart. Mivel a tárgysorozatban több fontos tárgy van felvéve, felkérjük a bizottsági tag urakat, hogy a közgyűlésen minél számosabban méltóztasanak megjelenni.

— **Teljes tanácsülés.** Folyó hónap 21-én, délelőtt 10 órakor teljes tanácsülés volt a város-házán, melyen a legközelebb tartandó közgyűlés tárgysorozatát készítették elő.

— **Degenfeld József balesete.** Degenfeld József grófot, mint a legbensőbb részvétellel értesülünk, súlyos baleset érte, amennyiben a sikos járón elcsuszván, karját törte. A grófot lakásán ápolják.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** A belügyminiszter Debreczen sz. kir. városnak a sütő, cukrász, mézeskalácsos stb. ipar gyakorlására alkotott szabályrendeletet jóváhagyta.

— **Köszönet a városnak.** A magyar gyáriparosok országos szövetsége megleghangu okiratban fejezte ki hálás köszönetét Debreczen sz. kir. városnak az iparfejlesztés terén tanúsított bőkezűségéért.

— **L. Nagy Bálint aranylakadalma.** Törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk egyik legrégebbi tagja L. Nagy Bálint f. hónap 25-én ünnepli boldog házasságának ötvenedik évfordulóját. A gondviselés kevés halandónak adja meg azt az örömet és azt a megnyugtató érzést, hogy visszatekintve az együtt töltött ötven évre, a szeretet láncá épp oly fényes és tiszta legyen, mint a boldog házasság élet kezdetén. L. Nagy Bálint, mint törvényhatóságunk bizottsági tagja évtizedeken keresztül tevékeny részt vett a város közügyeinek intézésében, barátja és támogatója volt a modern eszméknek és szavazatát mindenkitől függetlenül érvényesítette a haladás érdekében. Első volt továbbá városunk törzsökös polgárai között, aki a színházat közművelődési intézménynek tekintette és míg egészsége engedte naponként ott volt az előadásokon, éveken át bérletet váltva családja részére. Mint a függetlenségi eszmék törhetetlen híve mindenkor küzdött a negyvennyolcas zászló diadaláért, anyagi áldozatokkal is járulván a párt céljaihoz. Jószívű, a szegényeket istápoló, a szenvedők bajain mindenkor segíteni kész férfiú, ki jó cselekedeteit nem kürtölte világgá, Istentől várva azok jutalmát. Most midőn az aranylakadalmát ünnepli, mi is a legőszintébb jó kívánattal üdvö-

zöljük mindkettőjüket és szívünkben kívánjuk, hogy a szívüket ötven év óta összekötő szeretet boldogítsa őket még számos éven át, hogy megérhessék gyémántlakodalmukat is. Az aranylakadalmas pár ma este vacsorára hívta egybe városunk előkelőségeit, magyaros vendégszeretettel látva el vendégeit.

— **Az állandó vegyes felülvizsgáló bizottságokról.** A honvédelmi miniszter a magyar szent korona országainak területén működendő állandó vegyes felülvizsgáló bizottságoknak szervezése, összeállítása, felülvizsgálatnak foganatosítására közzétett rendeletet bocsatott ki. A rendelet szerint ezen bizottság Debreczenben január 28., február 25., március 19., április 29., május 26., június 23., július 21., augusztus 26., szeptember 22., október 19. és 27., november 24. és december 16-án és szükség esetén az ezen napokat követő hétköznapokon fog összeülni. Ezen bizottság polgári elnökévé, illetve helyettes elnökéül a miniszter Wessprémy Zoltán főispánt, helyettesül Pénzes Sándor árvaszéki elnököt bizta meg és kérte fel.

— **Kossuth Ferenc a kisiparért.** A kereskedelemügyi minisztériumban most készült el a minisztérium 1907. évi kisipari tevékenységének részletes összeállítása. Ebből kitűnik, hogy a minisztérium még nem fejtett ki olyan tevékenységet a kisipar érdekében, mint 1907-ben, Kossuth Ferenc minisztersége alatt. Míg az előbbi évek kormányai a kisipar támogatására évenként legfeljebb 500,000—600,000 koronát ordítottak, addig Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter e célra 1907-ben 1,810,572 koronát engedélyezett. Ebben az összegben első helyen áll a gépek adományozása. Pénzbeli segítséget nyert 30 szövetkezet, gépsegítség pedig ezenfelül 24 szövetkezet. A pénzsegítségben részesült 30 szövetkezetnek összesen 181,000 kor. üzemszegítség, 28,500 kor. berendezési, és 213,500 korona föltételeken visszafizetendő állami segítséget, vagyis összesen 423,000 koronát engedélyezett a kereskedelemügyi miniszter; hozzáadva az engedélyezett gépek értéke 322,085 korona volt vagyis Kossuth Ferenc miniszter a szövetkezetek segítségére az 1907. évben összesen 745,085 koronát fordított. Gépeket és munkaeszközöket adományozott a 24 szövetkezeteken kívül még 439 kisiparosnak, 8 ipartestületnek, 2 ipartársulatnak, 8 alkami egyesületnek és egy műiparosnak. A kisipar támogatása kapcsán Kossuth Ferenc háziipari tevékenysége is figyelemre méltó volt az 1907. évben, mely célra 560,057 korona segítséget engedélyezett, szemben az 1906. évi 104,071 koronával. Gépeket és munkaeszközöket a háziipar körében 97 esetben adott a kereskedelemügyi miniszter, és pedig 68 különféle háziiparos, 8 háziipari egyesület, 8 iskola, intézet és tanfolyam, és végül 3 bizottság részére.

— **A makkoltatás.** A városi tanács az erdei maktermést az idén úgy értékesítette, hogy a sertések gazdájától darabonként egy korona makkoltatási díjak szabott meg szedtetni. A makkoltatási díjat azonban nagyon gyéren folydogálnak be a házipénztárba, miért is a tanács megbizta Király Gyula tanácsnokot, hogy ezen díjak befizetését szorgalmazza.

— **A vásárfelügyelőség.** A városi tanács a vásárfelügyelőség vezetésével ideglenesen dr. Könyves Tóth Mihály rendőrkapitányt bizta meg, a vásárfelügyelői teendőik ellátására pedig szintén ideglenesen Illésy Gyula tb. jegyzőt rendelte ki.

— **A mentőegyesületnek.** A debreczeni jótékony nőegylet a debreczeni mentőegyesületnek f. hónap 19-én tartott választmányi ülésében ötven koronát szavazott meg.

semmiképpen sem állana arányban az elérendő csekély eredményyel.

Kőrösi Kálmán dr. felhossa, hogy a terv a Batthyány-utca mindkét oldalának kiszélesítését tervezi, holott nézete szerint elég volna a keleti oldalt rendezni, melylyel szemben a főmérnök megjegyzi, hogy az esetben, ha az utcát mindkét oldalán kiszélesítik, a házak értéke emelkedni fog, mert amit a szabályozási vonal elvág a házakból, az utcaszabályozásból származó előny kárpótolni fogja az ottani háztulajdonosokat.

Eszünk ágában sincs, hogy kételkedjünk a főmérnök ur eme tervének realitásában, de a mi nézetünk az, hogy az ezen utca rendezésére szükséges költségeket fordítsuk inkább oly utcák egyenesítésére, melyek sokkal görbébbek, mint a Batthyány-utca. Továbbá a Batthyány-utca nem éppen keskeny, legföljebb a kocsit teste volna szélesbitendő. Mivel pedig a Batthyány-utcának gyalogjárója tulontul széles, ameltett kritikán aluli, igen jó rendbe hozhatnánk ezt a különben diszes utcát oly módon, hogy felszednénk a mostani nagy kőkockákból álló, toldott-foldott gyalogjárót, kiszélesitenénk a kocsit testét és gyalogjárót csinálnánk aszfaltból oly méretűt, mint a többi utcákon. Sőt a gyalogjáró keskenyebbé, a kocsitnak szélesebbé tételével még fákat is lehetne ültetni, ami nagyban emelné az utca szépségét. Ha azonban a mi nézetünk nem volna célravezető, kétségkívül a főmérnök terve a leghelyesebb: nevezetesen a Batthyány-utca mindkét oldala szabályozandó.

Fejér Ferenc dr. radikálisabb megoldást kíván az utca-rendezés tekintetében. Attól tart, hogy ezen tervvel csak fél-munkát végzünk és bár áldozatokat fogunk hozni, az óhajtott célt nem fogjuk elérni.

Márton Imre elmondja és kifejti, hogy a bizottság is a merészebb terv mellett foglalt állást, ezen tervet azonban a belügyminiszter nem tartotta városunkra nézve alkalmasnak, így tehát kénytelenek voltak a kevésbé radikális rendezést venni tárgyalás alá.

Juhász Ignác nem fogadja el még általánosságban sem a tervezetet, mert nincs kellőleg előkészítve. Kívánja először is, hogy a rajzot foglalja a főmérnök szövegbe, azután terjesszék be a költségeket és jelezzék, illetve mutassák ki ezek fedezetét, mert míg ezeket nem látja, addig ellenzi a terv keresztülvitelét.

Márton Imre előadja, hogy az előttük levő tervet általánosságban már elfogadta volt a közgyűlés, csak a részletek kidolgozását bízták erre az ad hoc bizottságra. Éppen azért nem tartja helyénvalónak, hogy általánosságban tárgyalják, de ha már általánosságban hozzászóltak, reflektál egynémely kijelentésre. Arra vonatkozólag, hogy a szabályozási tervet szövegbe foglalják, az a nézete, hogy a rajz érthetőbb, mint a szövegbe foglalás, mert az közvetlen szemléletet nyújt, ami többet ér minden magyarázatnál. A költségekre is megtalálja a fedezetet, mert ott van a városi szépsészeti alap, melynek száz-ezer korona az évi jövedelme. Ha felvennék másfél, vagy kétmillió koronát városszabályozásra, ugy a szépsészeti alap százezer koronájával szépen és könnyen letörleszthetnék 50 év alatt ezt az összeget, amelynek segítségével a szabályozási terv legszükségesebb részleteit keresztülvihetnék. A kivitel módjára vonatkozólag óhajtja, hogy utasítsák a tanácsot, tegyen javaslatot a megvalósításra nézve általánosságban.

Fejér Ferenc dr. kijelenti, hogy ha már az első tervet nem lehetett keresztülvinni, akkor legalább a mostanit valósítsák meg. Kifejti, hogy az általános terv arra való, hogy ha valaki házat épít Debreczenben, egy létező és végleges tervhez alkalmazkodólag építse fel a házat, másrészt pedig a város belterületét a rendelkezésre álló összeg erejéig a terv szerint radikálisan szabályozzák.

B. Nagy Sándor szerint a bizottság feladata csak arra terjed ki, hogy megtárgyalják a szabályozás részleteit, mert erre kaptak megbízást. A pénzügyi és egyéb ügyekkel a jog- és pénzügyi bizottság van hivatva foglalkozni.

Aczél Géza ugy fogja fel a kérdést, mint Márton Imre. A közgyűlés elfogadta már a szabályozási tervet általánosságban. Juhász Ignác kívánságát, hogy a tervet írásba foglalják, képtelenség teljesíteni, óriási munka volna és hiábavaló, mert

csak szemléletkor lehet az utcavonalat pontosan kijelölni. A költségvetést megcsinálni pedig teljes lehetetlenség, mert a költségeket előre kiszámítani nem lehet. De ha ma kiszámítanánk, egy fél év múlva ez a költségvetés már nem állhatna meg, mivel a teleknél az értékváltozás állandó. A most előterjesztett terv reális és elfogadható, mert kivitele sem kerül sokba és a terv lehetőleg simult az utcavonalakhoz.

Többek hozzászólása után a bizottság általánosságban magáévá tette a tervet és megbizta a főmérnököt, hogy indokait írásba foglalja. Ezután áttértek a részletek megvitatására. A bizottság a főmérnök tervezetét a részletekben is nagyobbára elfogadta. A bizottság az idő előrehaladottsága miatt a tárgyalást megszakította és folytatását szombat délután 4 órára tűzte ki, amikor is a terv részleteinek tárgyalását fogják folytatni.

Az ülésre éppen lapunk zártakor jöttek össze a bizottság tagjai és így az ülésről csakis lapunk legközelebbi számában számolhatunk be.

Megbocsátó társadalom.

Olyan tudniillik nincsen: megbocsátó társadalom. Az embereknek, hogy a maguk derékségét kidomborítsák, szükségük van a sötét háttérre, azoknak az embereknek a tömegére, akikre törvényen belül vagy kívül rá lehet sütni a bélyeget. Östörkvése lévén az embernek ez a saját kiválóságának a diszkrétén néma vagy izléstelenül lármás hangoztatása: sohasem fog megszűnni az a törekvés sem, hogy emberek által megállapított törvények szerint bűnös embereket külön tömegekbe tömörítsék és maguk mögé állítsák sugártörőnek, amelyről a fények visszasugároznak az emberi törvények szerint felelősségre nem vonható lényekre. A társadalom kajánul örül az olyan bolondoknak, akik neki rohantak a törvénynek és rajtuk tartja a kezét, hogy valahogy el ne tűnhessenek a tömegben. A törvény szerint nem bűnös ember az esett embernek sohasem a bűnén iszonyodik, hanem azon elégti ki magát, hogy a másik börtönt ült.

Mindez azért jut az eszembe, mert néhány humánus ember azon iparkodik, hogy az elítéltek rehabilitációját segítse törvényes erőre. Nem kutatom, jó-e, rossz-e, ahogy megcsinálni akarják, mert ugys tudom, hogy akármit csinálnak: fél-munka. Hideg törvény talán lesz belőle, amelyik bizonyos formások után visszaadja a polgári jogokat, meg mit tudom én: bünteti az olyan embert, aki a másikkal szemére veti a börtönviseltségét; de tökéletes segítség abból nem lesz soha. Hiszen ma is törvényesen tilos az, hogy bárkinek a szemére vessük, hogy valamely vétkezését a társadalommal szemben börtönnel fizette meg.

Messze, messze van az a kifinomodott társadalom, amelyik minden utógondolat nélkül fogja fölvenni a kebelébe a börtönből hazatérőt. Addig még ki kell találnunk valamit, amivel hajszálpontossággal meg lehet állapítani, ki az igazán bűnös ember és kit sodortak körülmények a börtönbe. Mert ez a mai kényelmes rendszer nem állhat meg: börtön börtön s aki onnan kikerül: gazember. Addig még odáig kell nemesednünk, hogy az ilyen szerencsétlen viszonyok közé került embert, — ha előzőleg már minden áron büntetünk — százszoros szeretettel fogadjuk vissza

— **A debreczeni tornaegyesület 40 éves jubileuma** alkalmából tartott ünnepi közgyűlésének jegyzőkönyve most jelent meg nyomtatásban. A füzet az egyesület 40 éves múltjáról számol be.

— **A kékek klubja.** Debreczenben kékek klubja alakult, melynek alapszabályait a belügyminiszter helyben hagyta.

— **Emborsógos alispáni rendelet.** A magyar közigazgatás ellen nem egyszer lehet hallani azt a vádat, hogy nincs kellő türelemmel, jóindulattal és készséggel az ügyes-bajos nép panaszai iránt. Mikor a szegény embernek valami elintézni való dolga akad a hatóság előtt, azt se tudja, melyik hivatalhoz forduljon. Nekiindul csak úgy találmra, de nem egyszer megtörténik, hogy jóakaratu utbaigazítás helyett rideg elutasításban van része. Természetesen lelkiismeretes tisztviselő, még ha nem ő rá tartozik is az ügy, jó szívvvel meghallgatja a szegény ember mondókáját, s aztán rögtön fölvilágosítja, hogy hová kell fordulnia, hol fogják elintézni a dolgát; ámde az is megtörténik, hogy egyik-másik ideges, vagy munkával elhalmozott tisztviselő az első pár szó után nyersen elutasítja a panaszt, azaz, hogy az ügy nem reá tartozik. A meghökkent szegény embernek aztán főhet a feje, hogy most már hová forduljon? Természetes, hogy a hivatását megértő, modern közigazgatásnak nemcsak az a feladata, hogy a rá tartozó aktákat sablonszerűen elintézzék, hanem hogy utbaigazítással, tanácsal és jóakaratu fölvilágosítással is szolgáljon a népnek, amely ügyes-bajos dolgával hozzá fordul. Erre a színvonalra akarja fölemelni Jász-nagykunszolgok vármegye közigazgatását a vármegye alispánja, Benkő Albert dr., a ki a megyebeli főszolgabírákhoz, polgármesterekhez, rendőrkapitányokhoz és községi előljáróságokhoz rendeletet intézett a tudatlan, emberek fölvilágosításáról. A rendelet hangoztatja, hogy a tisztviselő nemcsak ügyiratok elintézésére, hanem általában a közönség kiszolgálására van hivatva, s elrendeli, hogy a hozzájuk forduló panaszosokat, még ha a panasz nem is tartozik hatáskörükbe, türelmesen hallgassák meg, s tanítsák ki őket, hogy hová kell fordulniok ügyök elintézésére végett. Egyben, ellenőrizés okából elrendeli az alispán, hogy a vezető tisztviselők jegyzéket vezessenek az ilyen panaszokról, följegyezve abba a panaszos megjelenésének napját, nevét, panaszának tárgyát, s hogy az illető tisztviselő minő intézkedést tett. Hivatalvizsgálatok alkalmából a jegyzéket a vizsgáló hatóságnak elő kell kérni s egyéb ilyen jegyzékekkel össze kell hasonlítani. Az előrebozsátottak után mondanunk sem kell, hogy Benkő alispán rendeletének szociális jelentősége van, s az újítás a kiválóan követendő példák közé zé tartozik.

— **Halálozás.** Kovács Mihály nyug. polgári-biztos f. hó 23-ikán tüdőgyulladásban elhunyt 69 éves korában. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. A megboldogult fiatal korában résztvett az olasz hadjáratokban, majd mint a város egyik kerületének polgári biztosa hiven töltötte be hivatalát. Nyugodjék békével.

— **Bács-Bodrog vármegye kettéosztása.** Bács-Bodrog vármegye és Ujvidék város közönsége körében mozgalom indult meg abban az irányban, hogy a megye célszerűbb igazgatása végett mindkét törvényhatóság útján kérni fogják az országgyűlésen a megyének kettéválasztását. A kettéválasztás után Bácsme gyének Zombor, Bodrog-megyének Ujvidék volna székhelye. Elhatározták továbbá, hogy Ujvidék városának pénzügyigazgatóságot, tanfelügyelőséget és államépítészeti hivatalt kérnek.

— **Fegyelmi.** Hegedüs Gyula polgári biztos ellen városunk polgármestere a fegyelmit megelőző vizsgálatot elrendelte, az általa elkövetett nagyobb foku szabálytalanságok miatt.

— **Fa a szegényeknek.** A városi tanács a szegények részére 15 öl fát szavazott meg, melyet, 1/4 ölenként felvágva kapnak.

— **Református vallás.** Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter az ev. ref. egyház, illetőleg vallás elnevezésének megváltozása tárgyában körrendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz. A körrendelet szerint az 1904. évi második budapesti országos református zsinat az általa alkotott törvényekben úgy az ev. ref. egyházat, mint az ev. ref. vallást, „református“-nak nevezi s ez elnevezését elfogadja az 1907. február 14-én kelt ama legfelsőbb elhatározás is, amelylyel a fennebb jelzett zsinati törvények jóváhagyatnak és megerősítettnek. Ehhez képest az ev. ref. egyház és vallás hivatalos elnevezése ezentul nem „evangélikus református“, hanem „református“. A belügyminiszter a körrendeletben az igazságügyminiszterrel egyetértőleg elrendeli ezek folytán, hogy az anyakönyvi eljárásban az evangélikus református vallás ezentul református vallásnak neveztesseék.

— **Rehabilitált rendőrkapitány.** Hegedüs Sándor marosvásárhelyi rendőrkapitány, kit a közigazgatási bizottság állásától felfüggesztett, mert betegsége miatt, noha szabadsága lejárt, hivatalát el nem foglalta, a belügyminiszter legutóbb érkezett határozata következtében újból elfoglalta állását. Hegedüs Sándort a belügyminiszter minden büntetés nélkül rehabilitálta. A belügyminiszter határozata városszerte meglelégedést kelt.

— **Előfizetési felhívás.** Sz. Szigethy. Vilmos. akinek nevével gyakorta tallálkozunk fővárosi lapok hasábjain, a kora tavasszal novellás könyvet ad ki „A vármegyéméből“ címmel. A vármegyei életnek jobbára derüs epizódjait elmesélő kötet, amely előkelő kiállításban 15 ivnyi terjedelemben jelenik meg, 3 korona előfizetési árban megrendelhető a szerzőnél Szegeden.

— **A telefon őse.** Egy német folyóirat legutóbbi számában a telefon XVII. századbeli őseivel foglalkozik. Többek között Becker Joachim János császári tanácsosnak egy 1682-ben Majna melletti Frankfurtban kelt végtelen hosszú cikkéből is közöl a telefon őseire vonatkozó részletet. A tanácsos cikkében, melynek címe „Bolond bölcsességek és bölcs bolondságok“, egy helyütt így ír: „Nürnbergben Grundler Ferencnél, a híres optikusnál egy beszélő-készüléket láttam, mely egyuttal hallgató-készülékkel volt felszerelve. E két készülék segítségével meglehetősen távolból beszélhetett két személy egymással, anélkül, hogy a közbenállók valamit beszédükből meghallottak volna.“ Hogy milyen volt e készüléknek szerkezete, arról nem maradt leírás. Minden valószínűség szerint azonban ez a titokzatos készülék nem állott egyéb alkatrészekből, mint az az ismeretes gyermekjátékszer, mely két hártával fedett és a telefon-kagylóhoz hasonló alakú papírlapból és az ezeket összekötő madzagból áll. Ezzel a játék-telefonnal tudniillik szintén elég távolról lehet beszélni a másik végén állóhoz, anélkül, hogy a beszélők között levők, a szavakat meghallanák. A kínaiak különben már a X. században is ismertek hasonló készüléket, melyet hallócsőnek neveztek.

— **Ahol nem használják a pénzt.** Egyetlen város van a civilizált világon, amelynek lakói meg tudnak élni pénz nélkül is. Ez a város Hastings az Egyesült-államokban. Ennek a városának lakói sutba dobták a pénzt és bevásárlásaikat és eladásait tisztán cserekereskedés segítségével bonyolítják le. A városban majdnem minden köztulajdon. A villamvilágítás, a vízvezeték, a telefon mind a városé és ezeknek az idegen által való használata pótolja az adókat. Ép így a város tulajdonát képezik a lakóházak is és a lakbért a lakók élelmiszerekkel és más mindenféle áruval egyenlítik ki. Csak abban a ritka esetben, ha a várost valamelyik polgára végleg elhagyja a várost, használják fel a pénzt járandóságának kiegyenlítésére.

— **Legelőhiány Erdélyben.** Kolozsvárról írták: Némely kolozsmegyei község legelőhiánya ügyében az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsmegyei gazdasági osztálya január hó 21-én délután 3 órakor egy albizottsági ülést tartott Bánffy Miklós gróf és Dózsa Endre alispán elnökle mellett. Hogy milyen fontos és életbevágó ezen kérdés, elég rámutatni Válaszut községre, amely szorgalmával kosárfonó, fogyasztási és hitelszövetkezetével oly jól haladt, hogy ma körülbelül 3000 darab állatjuk van. Ez a nagy állatvagyon azonban a pusztulásnak néz eléje, mert 130 hold községi legelőjük mellé 1848 óta a választui uradalomtól béreltek 300—400 hold legelőt, melynek bérébe az

első 300 forinttól mai napig már 2000 forintot fizettek. Mult évben azonban a cs. és kir. katonai kincstár kibérelte az uradalmat, tehát legelő dolgában Válaszut kisgazdái hoppon maradtak s mivel a különben is kevés határuk szétparcelázódott, nem térhetnek át az istálós rendszerre s azonkival, mert a tagosításkor nem tartatott be a hármadülős osztály, vagy, hogy azóta gazdát cseréltek a birtokosok, a nyomásos gazdálkodásra, a nyomásos legelő kihasználására sem térhetnek át.

— **Munkabér Kinában.** A kínai munkás elárasztja a világot. Amerika már kapit zár a sárga veszedelem előtt. Fehér ember olcsóság és igénytelenség dolgában képtelen versenyezni a kínai munkással, ki az ő bérének harmadrészevel is beéri. Ez csak akkor érhető teljesen, ha az ember tudja, hogyan fizetik a kínai munkást — otthon, a hazájában. Erről érdekes cikkben ad fetvilágosítást egyik francia lap. A napi munkaidő Kinában foglalkozás szerint tíz-tizenkét óra. A kötöző munkás napszáma 34 fillér, az asztalos napibére 54 fillér, lakás és koszt, a rézöntő 2 korona, a suszteré 50 fillér, lakás és koszt, a szedő 80 fillér és ebédkoszt, a gépész hetibére 10 korona. A gyapotfonógyarak munkásainak a napszáma 36 és 54 fillér között váltakozik, a munkáslányokké 20—24 fillér. A teherhordásra is leginkább embererőt használnak Kinában, mert ez a legolcsóbb. Egy nagy kereskedelmi vállalat Honkongban tizenhét emberrel huzatja a kocsijait, amelyekre harminc métermázsra terhet rakat és ezek az emberek egy napra 70 fillért kapnak. A teherhordó hivatalosan megszabott díja métermázsánként és kilométerenként 8 fillér.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. M. D. Mária-Grün. A lap küldéséről gondoskodtunk.

—s —e. Cikkelyét megkaptuk, de az eszme oly módon, amint azt nekünk méltóztatott írni, kivihetetlen és éppen ez okból az Önök érdekében azt nem közöljük. Nem szabad valamelyes ügyet elmérgesíteni, mert ez esetben üdvös eredményt nem várhatunk, Minket a legjobb indulat vezetett a cikkely megírásában és ha talán egy kis keserűség is vegyült a betűk közé, ezt nem hagyhattuk el az ott kifejtett okokból.

Tisztviselő. Már egy alkalommal megizentük, hogy nem vettük azt a dolgot, a napirendről, csak egyenlőre hallgatunk. Ha a közgyűlésen szóba kerül, akkor ismét sorompóba állunk. Leveled többi részére magánlevelben felelünk.

R. S. Temesvár. Óhajtasodat teljesítettük és reméljük, hogy nagy hasznát veszed a küldött dolgoknak.

M. Hódmezővásárhely. A napokban már visszaküldjük az érdekes munkálatot. El voltunk foglalva, eunek tulajdonítsd, hogy késtünk. Egyébiránt sok okos és gyakorlati részt vettem át érdemes munkádból.

Ego. Szépen van megírva és bármely napilap szívesen fogadja, mi azonban sajnálatunkra nem használhatjuk, mert ilyen rovatunk nincs.

G. Z. Szolnok Miért ne, csak méltóztatassék beküldeni.

➔ Olesó kölcsön! ➔

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetkezetek kölcsönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

≈ a legolcsóbb kölcsönt ≈
Debreczen sz. kir. város Árvaszékénél lehet kapni a Gyámpénztárból.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsönadható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, amely kamaton tul semmiféle kezelési vagy más jutalékot nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad **dr. Dóczy Emil** árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában.

217.
1908. szám.

Hirdetmény.

Az 1873. évi XX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító- és teher-automobilok, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, önműködő mozgonyok és ulca-hengerezők összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonaikat 1908. évi január hó 20-tól kezdve, bezárólag január hó 31-ig a Csapó-utca 43. számú háznál (tűzoltó lak-tanya), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlített végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésre is kötelezettek.

A nyilvántartás pontos vezetése végett ez alkalommal az is bejelentendő, ha a tulajdonos a mult évben bejelentett lovait stb. az év folyamán eladta.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lótenyésztési intézetek lovai.
2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van.

Debreczen, 1908 január hó 3.

A városi Tanács.

218.1908. eln.

Pályázat.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál az 1908. év első felében előreláthatólag két gyaloghajdu, 2 lovasrendőri, 10 gyalogrendőri, 2 mezőrendőri és 4 erdőőri állás fog megüresedni.

A gyaloghajdu állás 480 kor. évi fizetéssel, 80 kor. laktérrel; a lovasrendőri állás 900 kor. évi fizetéssel, 80 kor. laktérrel; a gyalogrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel, 80 kor. laktérrel; a mezőrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel és 80 kor. laktérrel és az erdőőri állás 500 kor. évi fizetéssel van egybekötve.

Azonkívül ezen állások viselői téli és nyári egyenruhával is elláttatnak.

A mezőrendőrök kötelesek egy lovat saját költségükön beszerezni és tartani.

Az erdővédek szintén kötelesek egy lovat tartani, de fizetésükön felül még természetbeni lakást is élveznek és négy katasztrális hold földet is kapnak használatra.

Ezen állások az 1873. évi II. t.-c. 4. §-ának rendelkezéséhez képest fele részben igény jogosultsággal bíró kiszolgált altisztek részére vannak fenntartva.

Felhívom és értesitem ennél fogva mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket a polgármesteri hivatalban és pedig a közszolgálatban állók felettes hatóságaik útján, mások pedig személyesen vagy postai uton bármikor beadhatják.

Debreczen, 1908 január 1.

Kovács József s. k.,
polgármester.